

Tülin Daloğlu¹
ABD Merkezi Direktörü**ERDOĞAN – TRUMP GÖRÜŞMESİ, HALKBANK
DAVASINA YANSIR MI?**

Recep Tayyip Erdoğan, iktidara geldiği ilk günden itibaren Amerika ile ilişkilere önem veren bir lider oldu. Amerika da bu yaklaşımı, Biden yönetimine kadar — yani Erdoğan iktidara geldikten yaklaşık 18 yıl sonrasına dek — karşılıksız bırakmadı. Daha ilk günlerden Irak işgaline giden süreçte, Türkiye topraklarının bu askeri operasyonlarda kullanımına onay vermeyen 1 Mart tezkeresi tartışmalarında, Erdoğan, CHP'nin, CHP seçmeninin ve daha geniş anlamda solun, Amerikan karşıtı olduğunu, buna karşılık kendi muhafazakâr tabanının böyle bir tavrı olmadığını savundu. Erdoğan'a destek veren pek çok akademisyen ve basın mensubu da, insanların bu kadar kolay kategorize edilebildiğine inanmışçasına, bu yönde bir kamuoyu yarattılar. Buradan hareketle, iktidar seçmeninin Amerika ile ilişkileri yönetebilen, dünya liderleriyle kişisel ilişkiler kurabilen bir Erdoğan'ı önemsedikleri çıkarımı yanlış olmayacaktır.

Bu çerçevede Amerikan Dışişleri Bakanı Marco Rubio² "Türkiye de dahil tüm ülkeler [Gazze meselesine] dahil olmamız için yalvarıyor. Dışarıda istediklerini söylüyorlar ama sonunda hepsi Beyaz Saray'a gelmek istiyor" dediğinde, yanlış bir denklem kurmuş olmuyor. Ancak Rubio'nun, Erdoğan'ın³, FOX News'e verdiği röportajda, Trump'ın hem Rusya-Ukrayna Savaşı'nı hem de Gazze'deki çatışmaları bitirme vaadine atıfta bulunarak "Bitti mi? Hayır" ifadelerinden rahatsızlığını dile getirmek için böyle bir çıkışta bulunduğu anlaşılıyor. Dahası, Trump da Oval Ofis'te Erdoğan'a saygı duyduğunu sık sık dile getirse de, yaptığı

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1498>² "Rubio'dan Erdoğan'a: Günün sonunda Beyaz Saray'a gelmek istiyorlar", Diken.com, 24 Eylül 2025
<https://www.diken.com.tr/rubiodan-erdogana-gunun-sonunda-beyaz-saraya-gelmek-istiyorlar/>³ "Erdoğan, FOX News'e konuştu: Hamas direniş örgütü", Diken.com, 23 Eylül 2025
<https://www.diken.com.tr/erdogan-fox-newse-konustu-hamas-direnis-orgutu/>

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

açıklamalarda zaman zaman küçümseyici ve saygısızlık olarak nitelendirilebilecek ifadeler yer verdi. Ancak Erdoğan'ın bu tür çıkışlara doğrudan yanıt vermeyip konuyu büyütmemesi, diplomatik açıdan isabetli ve olgun bir tavır olarak değerlendirilebilir. Zira her iki liderin de eleştirilecek pek çok yönü olsa da, olası bir gerilimin Türkiye'ye yansımaları kaçınılmaz olarak olumsuz olurdu.

Öte taraftan, ABD'nin Ankara Büyükelçisi ve Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack⁴'in sözleri Washington'un bu görüşmeye yüklediği stratejik anlamı ortaya koyuyor. Barrack, Türkiye'yi "hem demokratik hem de biraz otoriter" bir ülke olarak tanımlarken Trump'ın bu ikili yapıyı pragmatik biçimde değerlendirerek Erdoğan'a "meşruiyet" kazandırmak amacıyla bu görüşmeyi gerçekleştirdiğini açık etti. Barrack, görüşmenin "destansı" geçtiğini ve "yakın gelecekte" sonuçlarını göreceğimizi söylerken Türk kamuoyunun beklediği hiçbir haberi vermedi.

Barrack'ın da vurguladığı gibi görüşmelerde ele alınan başlıkların neredeyse tamamı on yılı aşkın süredir gündemde. Bunlar arasında Türkiye'nin Rusya'dan S-400 alımı, İran'a uygulanan ambargonun delinmesi nedeniyle Amerika'nın "Hasımlarıyla Mücadele Yasası (CAATSA)" kapsamında yaptırımlara tabi tutulması, F-35 projesinin kurucu ve üretici ortaklarından biri olmasına rağmen programdan çıkarılması, F-16 alımları ve THY için Boeing siparişi yer alıyor. Ancak Erdoğan'ın açıklamalarıyla yeniden gündeme taşınan Halkbank davası, ziyaretin en kritik meselesi olarak öne çıktı.

Halkbank Davası

Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu ziyareti, Washington'la ilişkileri "ileri bir seviyeye" taşımak için bir fırsat olarak tanımladı. Ne var ki görüşmenin, ABD Yüksek Mahkemesi'nin 29 Eylül Pazartesi günü açıklayacağı kritik Halkbank kararının hemen öncesine denk gelmesi, çoğu çevrede yeterince fark edilmedi. Mahkemenin bu kararı, Halkbank'ın "common law foreign sovereign immunity" (örfi hukuk egemen dokunulmazlığı) kapsamında mutlak yargı bağıışıklığına sahip olup olmayacağını belirleyecek. Dolayısıyla, yalnızca söz konusu bankanın değil, devlet şirketlerinin de ABD'deki ticari faaliyetleri nedeniyle cezaî kovuşturmaya tabi tutulup tutulmayacağına dair emsal karar niteliğinde bir süreci şekillendirecek.

ABD Başkanı Trump, görüşmenin hemen başında, ilk başkanlık döneminde Türkiye'de casusluk suçlamasıyla 35 yıl hapis cezasına çarptırılan Rahip Brunson'ın Erdoğan'ın müdahalesiyle serbest bırakıldığını hatırlattı. Erdoğan'ın da Halkbank davasında Trump'ın benzer bir girişimde bulunmasını beklemesi şaşırtıcı olmaz. Ancak Amerika tarafında iş o kadar kolay değil. Zira Halkbank davasına benzer davalarda, diğer yabancı bankalar mahkeme sürecine taşınmadan önce anlaşarak yüklü cezalar ödemişti. Trump, Türkiye için teorik olarak "af" ya da "pardon" yetkisini kullansa bile, bu durum, Halkbank davasının emsal niteliği taşıyacak olması ve İran yaptırımlarının "ulusal çıkarlar" kapsamında değerlendirileceğinden hem hukuken hem de siyaseten tartışma yaratabilir. Dolayısıyla, Türkiye'nin Yüksek Mahkeme'den istediği sonucu almaması ve Halkbank'ın ağır para cezalarıyla karşı karşıya kalması, azımsanmayacak kadar güçlü bir ihtimal. Dahası itirafçı olan Rıza Zarrab'ın yapacağı açıklamaların da iç siyasette karşılığı olabilir.

⁴ "Barrack'dan Türkiye ve Erdoğan yorumu: 'Meşruiyet veriyoruz, büyük değişiklikler göreceksiniz'", BBC Türkçe, 25 Eylül 2025 <https://www.bbc.com/turkce/articles/cvg91j6jd0ro>

Yargıç Richard Berman'ın görev yaptığı New York Güney Bölgesi Federal Mahkemesi (SDNY)'nin masasına gelecek bu davaya Trump'ın doğrudan müdahalesi hiç kolay değil. Zira Berman, Jeffrey Epstein davası gibi yüksek profilli ve siyaseten hassas dosyalara bakan, bağımsız tavrıyla bilinen bir yargıç. Bu geçmiş, Halkbank dosyasında da siyasi baskılara kapı aralanmasının pek mümkün olmayacağını ve kararın daha çok hukuki çerçeve ile ABD'nin yaptırım rejimlerine dair yaklaşımı üzerinden şekilleneceğini gösteriyor.

Gündemin bilinen diğer başlıkları

Trump, Oval Ofis'te kameraların ve basının karşısında Erdoğan'la birlikte verdiği ilk pozda, "Onun bazı şeylere ihtiyacı var, bizim de bazı şeylere ihtiyacımız var ve bir sonuca varacağız. Günün sonunda bunu öğrenmiş olacaksınız" diyerek görüşmenin çerçevesini çizdi. Ancak hemen ardından Türkiye'nin Rusya'dan fosil yakıt alımını bırakması gerektiğini vurgulayarak her şeyi bir koşula bağladı. AP'nin haberine göre, 2023'ten bu yana Türkiye, Rusya'dan 90 milyar doların üzerinde petrol, kömür ve doğalgaz ithal etti; bu rakam Ankara'yı, Çin ve Hindistan'dan sonra üçüncü sıraya yerleştiriyor. Trump'ın ifadesiyle, "Yapabileceği en iyi şey Rusya'dan petrol ve gaz almamak." Bu tablo, Ankara'nın manevra alanını daraltırken görüşmeden çıkan tek somut adımın Amerikan Dışişleri Bakanı Marco Rubio ile Enerji Bakanı Alparslan Bayraktar'ın imzaladığı "Stratejik Sivil Nükleer İşbirliği Mutabakat Zaptı" olması dikkat çekti. Akkuyu'da Rusya ile inşa edilen nükleer santralin güncel durumu fazlaca bilinmez ve geleceği de belirsizliğini korurken, atılan bu imza, Türkiye'nin ağırlığını Washington'dan yana kaydırması için yeni bir koz olarak beliriyor.

Türkiye'ye uygulanan yaptırımlar kaldırılmadan savunma sanayiinde yeni alımlar ve iş birliklerinin gerçekleşmesi mümkün değil; dolayısıyla denklemin esasen Kongre'nin takdirine bağlı olduğu söylenebilir. Trump'ın ise Cumhuriyetçilerin çoğunlukta olduğu Senato'da istediğini zorlanmadan kabul ettirebilmesi, şaşırtıcı olmaz. Ancak bu görüşme sonrasında Amerikan tarafından bu yönde herhangi bir işaret gelmedi. Trump'ın ülkesinin yüksek borç yükünü hafifletmek için savunma sanayii satışlarını artırma eğiliminde olduğu dikkate alındığında, Halkbank davasına ilişkin Yüksek Mahkeme kararı kritik önem taşıyor.

Erdoğan, diplomatik manevra alanını genişletmek amacıyla proaktif bir adım attı. Bartholomeos'un talebi doğrultusunda Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması konusunda devreye girebileceğini ifade ederek 'Üzerimize düşen ne varsa yapmaya hazırız. Dönünce Sayın Bartholomeos ile bu konuyu görüşme fırsatı bulacağım' dedi. Trump'ın bu açıklamadan memnun kaldığı aşikardı. Trump'ı daha memnun eden adım ise muhtemelen Erdoğan'ın bu ziyaretinin hemen öncesinde 2018'den beri uyguladığı misilleme niteliğindeki ek gümrük vergilerini kaldırması oldu. Binek otomobillerden alkollü içeceklerle kadar birçok ürünü kapsayan bu muafiyet için Ticaret Bakanlığı, kararın ABD ile yürütülen ekonomik müzakerelerde sağlanan ilerlemenin bir sonucu olduğunu açıkladı. Böylece Ankara, Trump ile yapılacak görüşme öncesinde ticaret alanında olumlu bir mesaj vermiş oldu.

Erdoğan, BM Genel Kurulu'nda Filistinlilerin sesi olarak öne çıksa da Oval Ofis'te bu konuya hiç değinmedi Hamas'ın adını dahi telaffuz etmedi. Trump da bu konuda ihtiyatlıydı: "Gazze meselesini sonlandırmak istiyoruz. Rehineleri geri istiyoruz" dedi Ancak somut bir yol haritası paylaşılmadı.

Görüşmenin bilançosuna bakıldığında, ABD ile Türkiye arasında imzalanan ve kısa vadede getirisi olmayan nükleer iş birliği anlaşması dışında somut bir adım öne çıkmıyor. Asıl belirleyici

unsur, Yüksek Mahkeme'nin Halkbank davası kararı ve önümüzdeki günlerde gelebilecek yeni açıklamalar olacak. Bu gelişmeler, ziyaretin gerçekten 'destansı' mı yoksa daha çok sembolik mi kaldığını ortaya koyacak.